

Βρυξέλλες, 4 Οκτωβρίου 2024
(OR. en)

13949/24

ENV 959
CLIMA 328
CHIMIE 72
COMPET 973
IND 454
PHARM 131
AGRI 698
RECH 421
ECOFIN 1072
ECO 38
SOC 719
SAN 570
CONSOM 294
MI 831
ENT 186

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Στρατηγική για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων — Τρέχουσα κατάσταση και μελλοντική πορεία — Ανταλλαγή απόψεων

1. Στις 14 Οκτωβρίου 2020 η Επιτροπή εξέδωσε την ανακοίνωση «Στρατηγική για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων – Για ένα περιβάλλον χωρίς τοξικές ουσίες».
2. Στις 10 Ιουλίου 2020 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με τη στρατηγική για τα χημικά προϊόντα και στις 15 Μαρτίου 2021 το Συμβούλιο ενέκρινε τα συμπεράσματά του με τίτλο «Στρατηγική της Ένωσης για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων: ώρα για αποτελέσματα»¹.

¹ ST 6941/21.

3. Η Προεδρία, με στόχο τη διάρθρωση της ανταλλαγής απόψεων σχετικά με τη στρατηγική για τα χημικά προϊόντα στην προσεχή σύνοδο του Συμβουλίου (Περιβάλλον) στις 14 Οκτωβρίου 2024, εκπόνησε ενημερωτικό έγγραφο και ερωτήματα για τους υπουργούς, τα οποία περιέχονται στο παράρτημα του παρόντος σημειώματος.
 4. Η Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων καλείται να λάβει υπό σημείωση το ενημερωτικό έγγραφο της Προεδρίας, συμπεριλαμβανομένων των ερωτημάτων, και να το διαβιβάσει στο Συμβούλιο για την ανταλλαγή απόψεων που θα πραγματοποιήσει στις 14 Οκτωβρίου 2024 σχετικά με τη «Στρατηγική για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων — Τρέχουσα κατάσταση και μελλοντική πορεία».
-

Στρατηγική για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων — Τρέχουσα κατάσταση και μελλοντική πορεία

— Ανταλλαγή απόψεων —

Η στρατηγική για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων, η οποία παρουσιάστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2020, αποτελεί βασικό στοιχείο των προσπαθειών της ΕΕ που αποσκοπούν στη διαχείριση των χημικών ουσιών κατά τρόπο που αφενός προστατεύει την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον και αφετέρου δίνει ώθηση στην καινοτομία και ενισχύει την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ.

Η χημική βιομηχανία είναι ένας από τους μεγαλύτερους μεταποιητικούς τομείς της Ευρώπης και άλλοι κλάδοι βασίζονται σημαντικά στα προϊόντα της. Ως εκ τούτου, ζωτική σημασία έχει να διατηρηθεί η ανταγωνιστικότητά του κλάδου και να παραμείνει σε πορεία βιώσιμης ανάπτυξης.

Επί του παρόντος, η βιομηχανία υπόκειται σε ταχεία διαρθρωτική αλλαγή, καθώς αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις, όπως μεταξύ άλλων το αυξανόμενο κόστος, η εξάρτηση από εξωτερικούς πόρους και ο αυξημένος ανταγωνισμός από τρίτες χώρες· ως εκ τούτου, είναι ιδιαίτερα σημαντικό η ΕΕ να επιδιώξει τόσο μια σύγχρονη, αποδοτική ως προς τη χρήση των πόρων και ανταγωνιστική κυκλική οικονομία όσο και ένα περιβάλλον απαλλαγμένο από τοξικές ουσίες (Πράσινη Συμφωνία). Τα ζητήματα αυτά πρέπει να συνεξεταστούν προκειμένου να διευκολυνθεί μια δίκαιη, πράσινη και ψηφιακή μετάβαση στην ΕΕ.

Η στρατηγική για τα χημικά προϊόντα, με την οποία επιδιώκεται η αντιμετώπιση των πολύπλοκων και διάχυτων κινδύνων που σχετίζονται με τα επικίνδυνα χημικά προϊόντα και συστήνεται ένα φιλόδοξο θεματολόγιο για να καταστεί η ΕΕ πρωτοπόρος στην ασφαλή και βιώσιμη χρήση των χημικών προϊόντων, έχει σημειώσει πρόοδο σε πολλούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων για τον καθορισμό της βασικής χρήσης των πλέον επιβλαβών χημικών προϊόντων, της προσέγγισης «μία ουσία, μία αξιολόγηση» για ταχύτερες, απλουστευμένες και διαφανείς διαδικασίες, περαιτέρω περιορισμών ή απαγορεύσεων όσον αφορά τη χρήση υδραργύρου στην ΕΕ, ενός αναθεωρημένου κανονισμού για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των χημικών προϊόντων (CLP), μεταξύ άλλων με νέες τάξεις κινδύνου, και ούτω καθεξής.

Ωστόσο, ορισμένες δράσεις της στρατηγικής, όπως η «στοχευμένη» αναθεώρηση του κανονισμού REACH, δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί. Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι η πλήρης αποτελεσματικότητα ορισμένων πρόσφατα θεσπισμένων διατάξεων, όπως οι νέες τάξεις κινδύνου που εισήχθησαν στον τροποποιημένο κανονισμό CLP, θα φανεί μόνο σε συνδυασμό με έναν αναθεωρημένο κανονισμό REACH.

Ο κανονισμός REACH είναι καίριος όσον αφορά την πολιτική της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα, καθώς επιδιώκεται η ενίσχυση της προστασίας της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος από τους κινδύνους που εγκυμονούν τα χημικά προϊόντα. Η αναθεώρηση είναι απαραίτητη για την αντιμετώπιση των υφιστάμενων κενών στον κανονισμό, όπως για την ενίσχυση της συμμόρφωσης των φακέλων καταχώρισης· την καλύτερη αναγνώριση των ουσιών με επικίνδυνες ιδιότητες κρίσιμης σημασίας· τη βελτίωση του συστήματος αδειοδότησης· την ενίσχυση της διαδικασίας επιβολής περιορισμών κ.λπ. Για την εξάλειψη των παραπάνω κενών, απαιτείται η ικανότητα της ολοκληρωμένης διαχείρισης των χημικών κινδύνων και της διασφάλισης ασφαλέστερης χρήσης των χημικών προϊόντων.

Όσον αφορά τις υπερφθοριωμένες και πολυφθοριωμένες αλκυλιωμένες ουσίες (PFAS), οι πέντε εθνικές αρχές που υπέβαλαν τον φάκελο «καθολικού περιορισμού PFAS» και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χημικών Προϊόντων (ECHA) έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά την εξέλιξη της πρότασης· ωστόσο, είναι επίσης σημαντικό να εξεταστούν ενδελεχώς οι επιπτώσεις για την κοινωνία και τις βιομηχανίες που βασίζονται σε χρήσεις των εν λόγω ουσιών με μοναδικές ιδιότητες. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία μια ισορροπημένη προσέγγιση που θα προωθή την ανάπτυξη και την υιοθέτηση ασφαλέστερων εναλλακτικών λύσεων, ενώ παράλληλα θα διασφαλίζει κανονιστική σαφήνεια και συμμόρφωση, συμβάλλοντας έτσι στον μετριασμό των δυσμενών επιπτώσεων των PFAS. Ωστόσο, επείγει η εξαγωγή συμπεράσματος, προκειμένου να μην τεθεί σε κίνδυνο η βιώσιμη ανάπτυξη της βιομηχανίας της ΕΕ και να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της υγείας.

Η πρακτική εφαρμογή της θεμελιωδώς νέας έννοιας που ορίζεται στο έγγραφο «Αρχές και κριτήρια καθοδήγησης για την έννοια της ουσιώδους χρήσης στην ενωσιακή νομοθεσία περί χημικών προϊόντων» της ανακοίνωσης C/2024/2894 της Επιτροπής της 26ης Απριλίου 2024, δεν έχει ακόμα συντελεστεί. Αυτό θα ήταν καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση αποτελεσματικής εφαρμογής και την παροχή μεγαλύτερης βεβαιότητας.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι ορισμένες πρόσφατα εγκριθείσες κανονιστικές υποχρεώσεις συνεπάγονται, εκτός από τα οφέλη τους για την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον, αυξημένο διοικητικό φόρτο για τα κράτη μέλη και τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Επιπλέον, για την παρακολούθηση και την επιβολή των υποχρεώσεων αυτών θα απαιτηθούν σημαντικοί πόροι, προκειμένου να αποφευχθεί η ασυνεπής εφαρμογή, η οποία θα υπονόμει την αποτελεσματικότητα των κανονιστικών μέτρων.

Επίσης, οι αρμοδιότητες και τα καθήκοντα του ECHA, τόσο ως προς το πεδίο εφαρμογής όσο και ως προς την πολυπλοκότητα, έχουν διευρυνθεί σημαντικά. Οι νέες κανονιστικές υποχρεώσεις και η συνεχής διεύρυνση δημιουργούν σημαντικές προκλήσεις σε επίπεδο ικανοτήτων και προϋπολογισμού για τον Οργανισμό, καθώς και για ορισμένα κράτη μέλη όσον αφορά τον διορισμό επαρκούς αριθμού εμπειρογνομόνων στις επιτροπές του ECHA. Μια πρόταση βασικού κανονισμού του ECHA, με τον οποίο αναμένεται να ενισχυθεί η διακυβέρνησή του, να εξορθολογιστούν οι μέθοδοι εργασίας των οργάνων του ECHA και να καταστεί πιο ευέλικτη και βιώσιμη η χρηματοδότησή τους, τελεί ακόμα υπό επεξεργασία. Δεδομένου ότι ο Οργανισμός διαδραματίζει καίριο ρόλο για την εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ για τα χημικά προϊόντα, η ενίσχυση της λειτουργίας και του οικονομικού μοντέλου του είναι ζωτικής σημασίας για τη βελτίωση της επιχειρησιακής αποτελεσματικότητας και βιωσιμότητάς του. Ο ECHA πρέπει να έχει την ικανότητα να υποστηρίζει την ασφαλή διαχείριση των χημικών προϊόντων και να αντιδρά ταχέως σε αναδυόμενους χημικούς κινδύνους που επηρεάζουν τη γενική κανονιστική αποτελεσματικότητα.

Η Πρόεδρος της Επιτροπής δήλωσε στις πολιτικές κατευθυντήριες γραμμές της για τη νέα Επιτροπή ότι «πρέπει να συνεχίσουμε και θα συνεχίσουμε την ίδια πορεία όσον αφορά τους στόχους που έχουμε θέσει στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία», όταν ανακοινώθηκε η νέα «συμφωνία για καθαρή βιομηχανία». Ένα σημαντικό στοιχείο αυτής της νέας συμφωνίας είναι η «δέσμη μέτρων για τη χημική βιομηχανία, με στόχο την απλούστευση του κανονισμού REACH και την παροχή σαφήνειας σχετικά με τις “παντοτινές χημικές ουσίες”, δηλαδή τις ουσίες PFAS.»

Συνολικά, η επίτευξη των στόχων της στρατηγικής θα πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί προτεραιότητα της ΕΕ και των κρατών μελών της, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις νέες προκλήσεις. Στο πλαίσιο αυτό, ορισμένοι άλλοι τομείς χρήζουν επείγουσας σαφήνειας και ταχείας προόδου, τόσο για την ενίσχυση της προστασίας των πολιτών της ΕΕ και του περιβάλλοντος όσο και, δεδομένου ότι σε ορισμένες περιπτώσεις οι ασφαλέστερες χημικές εναλλακτικές λύσεις ενδέχεται να απαιτούν σημαντικές επενδύσεις στην έρευνα και την ανάπτυξη, για να διασφαλιστεί ένα προβλέσιμο επενδυτικό περιβάλλον για τη βιομηχανία.

Κύριος στόχος αυτής της ανταλλαγής απόψεων είναι να αναδειχθεί η σπουδαιότητα της στρατηγικής για τη βιωσιμότητα των χημικών προϊόντων στο πολιτικό θεματολόγιο του επόμενου πολιτικού κύκλου και να υποστηριχθεί η επιτάχυνση της εφαρμογής της, έτσι ώστε να τα επικείμενα μέτρα να είναι σαφή τόσο για τη βιομηχανία όσο και για τις αρχές.

Ερωτήματα προς τους υπουργούς:

1. *Εξακολουθούν οι δράσεις που καθορίζονται στη στρατηγική για τα χημικά προϊόντα να ενδείκνυνται για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που έχουν επισημανθεί και την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής; Είναι ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα σε ορισμένες δράσεις που δεν έχουν ακόμη υλοποιηθεί;*
2. *Μετά την έγκριση της στρατηγικής, έχουν κάνει την εμφάνισή τους νέες προκλήσεις για τις οποίες απαιτούνται νέες προσεγγίσεις, σε συνδυασμό με έναν επικαιροποιημένο και υλοποιήσιμο χάρτη πορείας για την εφαρμογή της;*
3. *Ποιοι (άλλοι) τρόποι εφαρμογής είναι διαθέσιμοι στα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και στα κράτη μέλη για την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων, την επιτάχυνση της υλοποίησης της στρατηγικής και τη διασφάλιση της άσκησης των νέων καθηκόντων με επάρκεια;*